THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF PROJECT COMPETENCE IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS

Erkinova Lutfiya Qudratovna

Doctoral Researcher, Urgench State University named after Abu Rayhan Beruni

Abstract

In the context of modern education, the professional development of English language teachers extends beyond linguistic knowledge and pedagogical skills, requiring a comprehensive set of competencies. Among these, project competence occupies a special place, particularly within learner-centered and competency-based educational paradigms. This article analyzes the role and significance of project competence in the system of professional competencies of English language teachers. It examines the theoretical foundations, highlights the key components of project competence, and discusses its importance in foreign language teaching practice. The findings indicate that project competence enhances teachers’ ability to create an effective learning environment, fosters students’ communicative and critical thinking skills, and ensures alignment with contemporary educational standards.

Keywords

project competence, professional competence, English language teaching, project-based learning, teacher development.

Ingliz tili o‘qituvchisining kasbiy kompetensiyalari tizimida loyiha kompetensiyasining o‘rni va ahamiyati

Erkinova Lutfiya Qudratovna,

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya. Zamonaviy ta’lim sharoitida ingliz tili o‘qituvchilarining kasbiy rivojlanishi faqat lingvistik bilim va pedagogik ko‘nikmalar bilan cheklanib qolmay, balki ko‘p qirrali kompetensiyalar majmuasini talab etadi. Shu kompetensiyalar ichida loyiha kompetensiyasi alohida ahamiyat kasb etadi, ayniqsa o‘quvchiga yo‘naltirilgan va kompetensiyaga asoslangan ta’lim paradigmalari doirasida. Mazkur maqolada ingliz tili o‘qituvchisining kasbiy kompetensiyalari tizimida loyiha kompetensiyasining o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Nazariy asoslar ko‘rib chiqilib, loyiha kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismlari yoritiladi hamda uni chet tilini o‘qitish amaliyotida qo‘llashning ahamiyati muhokama qilinadi. Tadqiqot natijalari loyiha kompetensiyasi o‘qituvchining samarali ta’lim muhitini yaratish qobiliyatini oshirishini, o‘quvchilarning kommunikativ va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishini hamda zamonaviy ta’lim standartlariga mos kelishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: loyiha kompetensiyasi, kasbiy kompetensiya, ingliz tilini o‘qitish, loyiha asosida o‘qitish, o‘qituvchi rivoji

Kirish

Global ta’lim tizimlaridagi jadal o‘zgarishlar, ayniqsa ingliz tilini o‘qitish sohasida, o‘qituvchilardan talab etiladigan kompetensiyalarni qayta ko‘rib chiqishni taqozo etmoqda. Ingliz tili xalqaro aloqa vositasi sifatida tobora muhim ahamiyat kasb etayotgan bir paytda, o‘qituvchilardan nafaqat til bilimlarini yetkazish, balki o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, ijodkorligi va mustaqil fikrlashini rivojlantirish ham talab etiladi. Shu nuqtai nazardan, kasbiy kompetensiya tushunchasi kengayib, turli o‘zaro bog‘liq ko‘nikma va malakalarni o‘z ichiga olmoqda.[1]

So‘nggi yillarda loyiha asosida o‘qitish (Project-Based Learning — PBL) yondashuviga bo‘lgan e’tibor ortib bormoqda, bu esa loyiha kompetensiyasining ahamiyatini yanada kuchaytirdi. Loyiha kompetensiyasi o‘qituvchining loyiha

faoliyatini tashkil qilish, amalga oshirish va baholash qobiliyatini anglatadi. Mazkur maqolada loyiha kompetensiyasining ingliz tili o‘qituvchisining umumiy kasbiy kompetensiyalari tizimidagi o‘rni va uning zamonaviy ta’limdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Ta’lim jarayonida kasbiy kompetensiya odatda o‘qituvchining samarali faoliyat yuritishi uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma, malaka va qadriyatlar majmui sifatida talqin etiladi. Richards va Rodgers (2001) ta’kidlashicha, samarali til o‘qitish nafaqat predmet bilimini, balki pedagogik mahorat va kontekstni tushunishni ham talab qiladi.[2] Shuningdek, Shulman (1987) pedagogik mazmuniy bilim (pedagogical content knowledge) tushunchasini ilgari surib, mazmun va pedagogikaning uyg‘unlashuviga urg‘u bergan.[3]

Loyiha kompetensiyasi konstruktivizm nazariyasiga asoslanadi. Ushbu nazariyaga ko‘ra, o‘quvchilar bilimni faol ishtirok va mazmunli tajribalar orqali egallaydilar. Thomas (2000) tomonidan ta’riflangan loyiha asosida o‘qitish murakkab vazifalar asosida tashkil etilib, o‘quvchilardan muammo yechish, qaror qabul qilish va tadqiqot olib borishni talab qiladi.[4]

Shu nuqtai nazardan, loyiha kompetensiyasi pedagogik kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi va kommunikativ yondashuv tamoyillari bilan uyg‘unlashadi.

Loyiha kompetensiyasining tarkibiy qismlari

1. Loyihalash ko‘nikmalari

O‘qituvchi o‘quv maqsadlariga mos, qiziqarli va til jihatdan mos loyihalarni ishlab chiqishi lozim.

2. Tashkiliy ko‘nikmalar

Loyiha faoliyatini samarali tashkil etish uchun vaqtni to‘g‘ri taqsimlash, guruh ishini boshqarish muhimdir.

3. Fasilitatsiya ko‘nikmalari

O‘qituvchi bilim beruvchi emas, balki yo‘naltiruvchi rolini bajaradi.

4. Baholash ko‘nikmalari

Loyiha natijalarini baholashda turli usullar qo‘llanilishi zarur.

5. Reflektiv yondashuv

O‘qituvchi o‘z faoliyatini tahlil qilib, takomillashtirib borishi kerak.

Kasbiy rivojlanishda loyiha kompetensiyasining o‘rni

Loyiha kompetensiyasi o‘qituvchining kasbiy o‘sishida muhim ahamiyatga ega. U innovatsion yondashuvlarni rivojlantiradi va o‘qituvchini zamonaviy ta’lim talablariga moslashtiradi. Bundan tashqari, loyiha kompetensiyasi axborot texnologiyalarini samarali qo‘llash imkonini beradi.[5]

Shuningdek, loyiha faoliyati orqali o‘quvchilarning madaniyatlararo kompetensiyasi rivojlanadi, bu esa chet tilini o‘rganishda muhim ahamiyatga ega.

Amaliy ahamiyati:

-O‘quv dasturlari: loyiha asosida ta’limni joriy etish

-O‘qituvchi tayyorlash: maxsus treninglar tashkil etish

-Dars jarayoni: turli loyihalardan foydalanish

-Baholash: an’anaviy usullar bilan birga loyiha baholashni qo‘llash

Xulosa

Loyiha kompetensiyasi ingliz tili o‘qituvchisining muhim kasbiy kompetensiyalaridan biridir. U o‘qitish samaradorligini oshiradi va o‘quvchilarni real hayotga tayyorlaydi. Zamonaviy ta’lim sharoitida loyiha kompetensiyasining ahamiyati yanada ortib bormoqda.

ADABIYOTLAR RO`YXATI:

[1] Beckett, G. H., & Miller, P. C. (2006). Project-based second and foreign language education: Past, present, and future.

[2] Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). Approaches and methods in language teaching.

[3] Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform.

[4] Thomas, J. W. (2000). A review of research on project-based learning.

[5] Wiggins, G., & McTighe, J. (2005). Understanding by design.